

FENYVESI OTTÓ

Halott vajdaságiakat olvasva

GYÖRGY MÁTYÁS

*Tájkép lángoló zsiráffal.
Bakamundéros madárijesztő.
A hurkát nagyon szerette,
a pálmafa zöld koronáját,
a kávéházak füstjét
és az andalúziai kutyát.
Költői hangját nem találta.
Dugni skatulya,
repülni disznót.*

*Diszkrét bajusz.
Ismét csudák.
Éljen Marinetti és a jövő.
Megjöttek a futuristák,
megjöttek a pécsiek,
a világmegváltó emigránsok.
A Mariahilferről a kisebbségi
magyar skizofréniába,
ahol oly titokzatos és bús volt az élet,
amit élni adatott.
Valami miatt oly titokzatos,
mint a patikamérleg.
És a költészet
torzón
befejezetlenül.*

*Bécs, megnézni a Don Giovannit az operában,
aztán vacsora, aztán haza. Másnap valami kiállítás,
Klimt és Schiele, széttárt combú aktok,
aztán Café Central. A legremekebb sütemények.
Jegeskávé meg valami torta, és ez lenne Európa.
A sarokban egy nagybajuszos figura, gipszszobor.
Bécs. Mozart, Beethoven. Mahler és a két Wittgenstein.
Schubert a Zentralfriedhofban van eltemetve.
És valaki, akivel akkor, egykor
karonfogva sétálgatott.*

*Dettre altatót kevert a levesbe.
Ő nem,
ő hitt a jövőben.
Látta Auschwitzben a halált,
ahogy muzsikált,
érces trombitát fúj,
nyakatekert indulót.
A halál
egy hegycsúcson állt és integetett felé.
Dettre altatót kevert a levesbe,
ő nem,
ő elment a lágérbe.
Kaddis csöpög a tarisznyából,
és a szemed sarkából.*

GYÖRGY MÁTYÁS (1887–1944) költő, gyógyszerész. A Geiger földbirtokos családból származott. A Nyugat csillagképében indult, első verseskönyvét a folyóirat adta ki, majd Kassák Lajos köréhez csatlakozott, de hamarosan vele is szakít, aktív szerepet vállalt a Tanácsköztársaságban. Bécsbe emigrált, majd Szabadkán élt. A magyar költészet legprovokatívabb és legszélsőségesebb futuristája. A fasiszmus áldozata lett.

MOHOLY-NAGY LÁSZLÓ

tempó
tempó
tempó
vázlat egy film forgatókönyvéhez
egy pohár víz
nagyközel
bácsborsód, mohol,
bécs, berlin, london, chicago
vöröshagyma és mikróba
fémkonstrukció szerkesztése
tégla felvonó, daru mozgás közben
alulról, felülről, ferdén
kalapács
egy tigris dühöngve futkos a ketrecében
rohanó házsor
Kassák Lajos: Egy ember élete
gyorsuló monológ
raktárhelyiségek és pincék
sötétség
SÖTÉTSÉG
vasút, országút, hidak, viadukt
hullámozó víz hajókkal
függővasút
a vonat alja egy sínek között árokból felvéve
egy bakter szalutál
közeli felvétel a szemérről
DÜHÖNGŐ HIÚZ
néger fiú egy áruház üvegfolyamában
tempó, tempó, tempó
tömeg a nagyvárosi utcán
alulnézet, felülnézet, harántnézet
villamosok, autók, biciklik, konflisok, buszok
minden elsüllyed a mélybe
világítótorony
a felvevőgép felbillen
különböző színek

lepedők
szennyvízcsatornák, a fény tükröződik a vízen
szikra spriccel, tükörsima autópálya, fénytócsák
5 másodpercig csak fekete vászon
Walter Gropius, Bauhaus
fényreklám
csaholó kóbor ebek
tűzijáték a Luna-parkban
robogó hullámvasút

magasugrás, rúdugrás, zuhanás
tízszer egymás után
forgó kerék, forgó artista
nagyüzem, áttetsző felvétel
salto mortale

BÁCSBORSÓD

lányok lába
futballmeccs, erős tempó
stadionban ülő közönség
női birkózók
revolver

giccs
tomboló tömeg
füstkarikák

jazz
közelkép hangszerekről

egy pohár víz
utcalányok

CHICAGO

tigris ketrecben
rézsútosan felszökő gyárkémény füstölög
egy bűvár alámerül a vízbe
karfiol alakú füstgomolyok
pergő propeller a vízben
csatornanyílások
a bűvár alámerül
absztrakt festmény, táblakép

hús szeletelése

FORTISSIMO

hulladékfeldolgozás
ócska-vashegyek, csavarkupacok, használt lábbelik
egy pohár víz
koporsók a hullaházban
fényreklám
Sears Tower, Wrigley Building
rohanás balra-balra-balra
vágóhíd, barmok, kolbászfeldolgozó gép
egy oroszlán torka lassan betölti az egész vásznat
néhány másodperc sötétség
egy kövér ember pocakja
trapéz, lányok lába
oroszlánok bohócokkal
egy hulla úszik a vízen
vizesés robajlik
katonák
egy fényképezőgép, villanó vaku
egy pohár víz
mozgó víztükör
AZ EGÉSZET MÉG EGYSZER GYORSAN ÁTOLVASNI
az egészet még egyszer újraolvasni
vége

„Az *összművészet* gondolata könnyen érthető az egyre fokozódó specializálódás korában. A műfaji elkülönülés és ennek minden területet feldaraboló hatása teljesen lerombolta azt a hitet, hogy van még lehetőség valamennyi terület egységének kialakítására, az élet totalitásának megragadására. Mivel azonban az *összművészet* csak additív egység, még ha szervezett egység is, ma már ezzel nem elégedhetünk meg. Nekünk nem *összművészetre* van szükségünk, amely elkülönül a mellette áramló élettől, hanem az élet valamennyi mozzanatából felépülő szintézisre, amely végül *összművé* (életté) válik, s amelyik egyúttal minden elszigeteltséget megszüntet, és amelyben minden *individuális* teljesítmény biológiai szükségszerűségekből fakad és egyetemes szükségszerűségekké torkollik.”

(Malerei, Fotografie, Film – Festészet, fényképezés, film. 1927, Berlin)

MOHOLY-NAGY LÁSZLÓ (1895–1946) képzőművész, fotográfus, művészeti szakíró. Bácsborsódon született, majd Moholon nevelkedett. A XX. századi művészet egyik legsokoldalúbb egyéniségének tartják. A Kassák-féle Ma körből indult, 1923-tól 28-ig berlini Bauhaus tanára volt. Később Londonba, majd 37-ben Chicagóba költözött, ahol megalapította az Új Bauhaust.